

Indikatorer för uppföljning av arbetet med hållbar utveckling

37

2022KS86

Kommunstyrelsen

Datum
2022-02-08

Diarienummer
2022KS86 011

Indikatorer för uppföljning av arbetet med hållbar utveckling

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har tagit fram ett urval av indikatorer som ska sammanställas årligen för att synliggöra nuläget och följa utvecklingen inom hållbarhetsområdet. Sammanställningen kompletterar redan befintlig uppföljning och kan bidra till att tydliggöra resultat och underlätta analys i arbetet med hållbar utveckling. Förvaltningen vill informera kommunstyrelsen om att uppföljningen av arbetet med hållbarhet fortsätter att utvecklas och delge underlaget som en del i uppföljningen av 2021.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 8 februari 2022
- Indikatorer för uppföljning av arbetet med hållbar utveckling

Ärendet

Strategisk plan för Agenda 2030 pekar ut fyra insatsområden inom vilka arbetet för hållbar utveckling ska fokuseras; fossilfri kommun, psykisk hälsa, biologisk mångfald och ungas delaktighet. För att synliggöra nuläget och följa utvecklingen inom respektive insatsområde över tid har förvaltningen tagit fram ett indikatorsbibliotek som kommer att sammanställas årligen. Syftet är att komplettera redan befintlig uppföljning och ge en bild av nuläge och utveckling över tid inom hållbarhetsområdet.

Utifrån insatsområdena i kommunens strategiska plan för Agenda 2030 presenteras ett urval av indikatorer med aktuella resultat för 2021 samt jämförelser över tid och med andra kommuner. De utvalda indikatorerna är hämtade från nationella nyckeltal som är framtagna för att följa måluppfyllelsen av de globala målen. De kompletteras med regionala och lokala data för att ge en mer fördjupad bild. Viktigt att notera är att dessa indikatorer och nyckeltal inte ger en heltäckande bild men ger en indikation hur utvecklingen ser ut över tid.

Den årliga sammanställningen av data utifrån indikatorerna kompletteras vart fjärde år med en fördjupad uppföljning i form av ett samlat hållbarhetsbokslut. Tidigare har boksluten delats upp i ett välfärds- och ett miljöbokslut. Den årliga sammanställningen gör det möjligt att följa utvecklingen årsvis men är inte lika djupgående och innehåller inte heller lika många nyckeltal som hållbarhetsbokslutet kommer att göra. Sammanställningen innehåller ingen fördjupande analys utan är ett sätt att synliggöra utvecklingen utifrån ett antal nyckeltal från år till år. Sammanställningen kan också ligga till grund för kommunikation inom hållbarhetsområdet gentemot invånare och företag i kommunen.

Förvaltningens bedömning

Det finns idag tillgång till en mängd nyckeltal inom hållbarhetsområdet som förvaltningen följer och använder bland annat i miljö- och välfärdsbokslut. Den stora mängden data innebär dock vissa svårigheter och det finns förbättringspotential i att skapa en tydligare och mer överblickbar bild över resultat och aktuellt läge inom hållbarhetsområdet. En sammanställning av ett urval av indikatorer kan användas återkommande i ordinarie uppföljning vid delårs- och helårsrapportering. Förvaltningen ser att sammanställningen kan bidra till att tydliggöra resultat, underlätta analys och skapa ett mer överskådligt material för jämförelse med andra kommuner regionalt och nationellt och därmed fungera som underlag till beslut.

Peter Lönn
Kommundirektör

Birgitta Flärdh
Utvecklingschef

Agenda 2030

Indikatorer för uppföljning

Februari 2022

Utarbetad av Amanda Östman, Deria Abda Amin och Ulrika Aebeloe
Utvecklingsfunktionen

Innehåll

1.	Inledning	2
2.	Psykisk hälsa	2
2.1.	Självskattad hälsa	2
2.2.	Ängslan, oro eller ångest	3
2.3.	Hälsobesvär kopplat till psykisk ohälsa	3
2.4.	Självordstankar	4
2.5.	Upplevd trygghet	4
3.	Ungas delaktighet	5
3.1.	Valdeltagande bland förstagångsväljare	5
3.2.	Ungas vilja att påverka	5
3.3.	Möjlighet till inflytande	6
3.4.	Ungas förtroende för vuxna	6
3.5.	Mellanmänsklig tillit	7
4.	Fossilfri kommun 2030	8
4.1.	Utsläpp av växthusgaser	8
4.2.	Slutanvändning av energi	8
4.3.	Solceller	9
4.4.	Miljöbilar i kommunal verksamhet	9
5.	Biologisk mångfald	10
5.1.	Skyddad natur	10
5.2.	Betesmark	10
5.3.	Slätteräng	11
5.4.	Utsläpp av kväveoxider	11
6.	Om källorna	12

1. Inledning

Strategisk plan för Agenda 2030 pekar ut fyra insatsområden inom vilka arbetet för hållbar utveckling ska fokuseras; fossilfri kommun, psykisk hälsa, biologisk mångfald och ungas delaktighet.

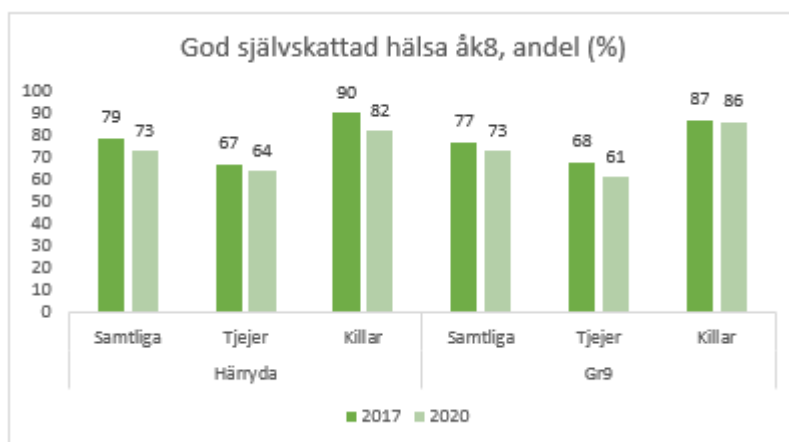
Nuläget i Härryda kommun följs utifrån ett antal indikatorer som är framtagna nationellt för att följa måluppfyllelsen av de globala målen. Dessa indikatorer kompletteras med regionala och lokala data för att ge en mer fördjupad bild. Under varje insatsområde nedan presenteras ett urval av nyckeltal som ger en bild av nuläget. Viktigt att notera är att dessa nyckeltal inte ger en heltäckande bild men ger en indikation hur utvecklingen ser ut över tid.

2. Psykisk hälsa

2.1. Självskattad hälsa

Andelen som anger att de har en god självskattad hälsa är hög i Härryda kommun (77 procent i åldrarna 16-84 år). Snittet för riket är 73 procent (Hälsa på lika villkor, 2020).

Bland elever i årskurs 8 i Härryda har andelen som uppger att de har en god hälsa minskat något sedan tidigare mätningar till 73 procent 2020. Skillnaden mellan tjejer (64 procent) och killar (82 procent) är stor. Jämfört med övriga nio medverkande kommuner i Göteborgsregionen, skattar tjejerna i årskurs 8 i Härryda sin hälsa något högre än snittet medan killarna skattar sin hälsa något under snittet.

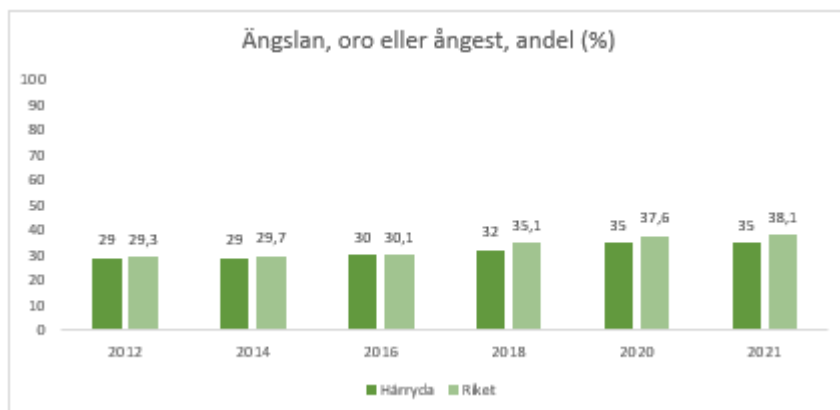

Källa: LUPP. Andel som anger "god" eller "mycket god" hälsa i årskurs 8 i Härryda kommun i jämförelse med snittet för samtliga medverkande kommuner i Göteborgsregionen (Gr9).

Andelen tjejer i gymnasiet årskurs 2 som upplever att de har god hälsa har minskat från 71 till 62 procent mellan mätningarna 2017 och 2020. Under samma period har andelen killar med god hälsa ökat från 81 till 84 procent.

2.2. Ängslan, oro eller ångest

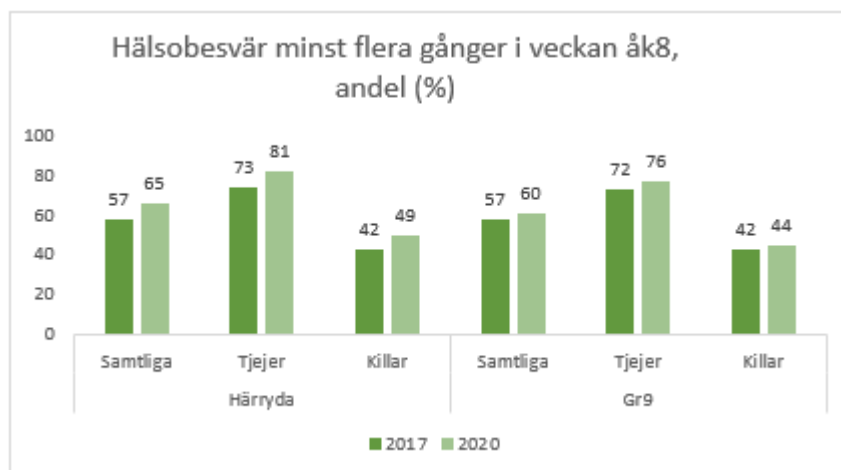
I Härryda kommun är andelen invånare i åldrarna 16-84 år som uppger att de har besvär av ängslan, oro eller ångest 35 procent och något lägre än snittet i riket. Andelen har ökat något sedan 2010 men legat på samma nivå vid de senaste två mätningarna. Andelen kvinnor med lättare besvär är högre än andelen män (36 jämfört med 24 procent). 5 procent uppger att de har svåra besvär med ängslan, oro eller ångest.

Källa: Hälsa på lika villkor. Andel som upplever att de känner ängslan, oro eller ångest under senaste 12 månaderna bland invånare 16-84 år i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

2.3. Hälsobesvär kopplat till psykisk ohälsa

Andel elever i årskurs 8 med återkommande hälsobesvär som kan kopplas till psykisk ohälsa, har ökat sedan 2017 och ligger på en något högre nivå i Härryda (65 procent) jämfört med övriga kommuner i Göteborgsregionen (60 procent). Skillnaden mellan tjejer och killar är stor där 81 procent av tjejerna har återkommande hälsobesvär jämfört med 49 procent av killarna.

Källa: LUPP. Andel elever i årskurs 8 som upplever hälsobesvär kopplat till psykisk hälsa i Härryda kommun i jämförelse med snittet för samtliga medverkande kommuner i Göteborgsregionen (Gr9). Frågeställningen i enkäten lyder; Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna med följande sex delfrågor huvudvärk, ont i magen, känt dig stressad, känt dig nedstämd, deppig eller nere, svårt att somna, sovit dåligt om natten.

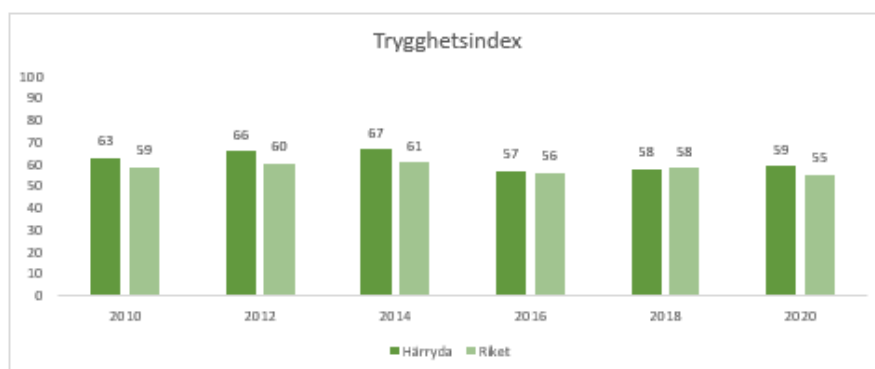
Bland eleverna i årskurs 2 på gymnasiet har andelen som uppger hälsobesvär dagligen eller flera gånger i veckan, ökat och det finns också stora skillnader mellan tjejer och killar. Andelen tjejer som har återkommande hälsobesvär är 74 procent jämfört med 54 procent av killarna.

2.4. Självmordstankar

Andel invånare som uppger att de haft allvarliga självmordstankar någon gång de senaste 12 månaderna har minskat i Härryda. 2020 uppgav 3 procent av kvinnorna och 1 procent av männen att de hade haft självmordstankar under det senaste året, vilket ger ett snitt på 2 procent vilket kan jämföras med 2015 då motsvarande siffra var 4 procent (Hälsa på lika villkor). Folkhälsomyndighetens statistik visar att antal självmord per 100 000 invånare varit i det närmaste oförändrat för riket men har ökat i Härryda kommun.

2.5. Upplevd trygghet

Ett trygghetsindex används för att visa invånares upplevelse av trygghet i Sveriges kommuner. Indexet omfattar bland annat frågor om upplevelsen av trygghet utomhus på kvällar och nätter samt frågor om hot, rån, misshandel och inbrott. Mätningen har genomförts vartannat år. Trygghetsindex i Härryda kommun låg 2020 något över snittet i landet (59 i Härryda jämfört med rikssnittet 55).

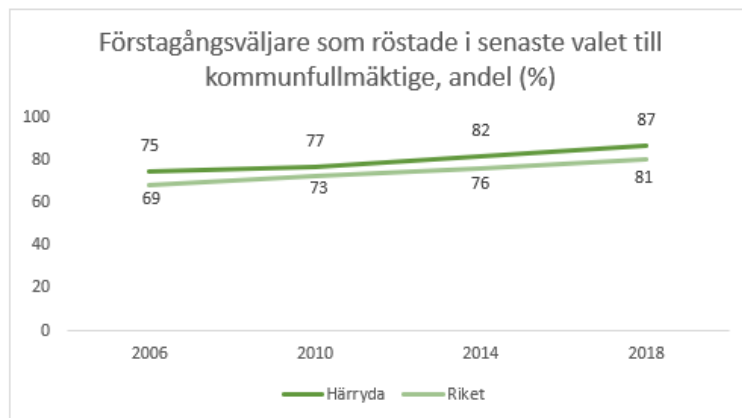

Källa: Medborgarundersökningen, SCB. Index beräknat utifrån andel som känner sig trygg att vistas ute på kvällar och helger samt känner sig trygg mot hot, rån, misshandel och inbrott bland invånare i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

3. Ungas delaktighet

3.1. Valdeltagande bland förstagångsväljare

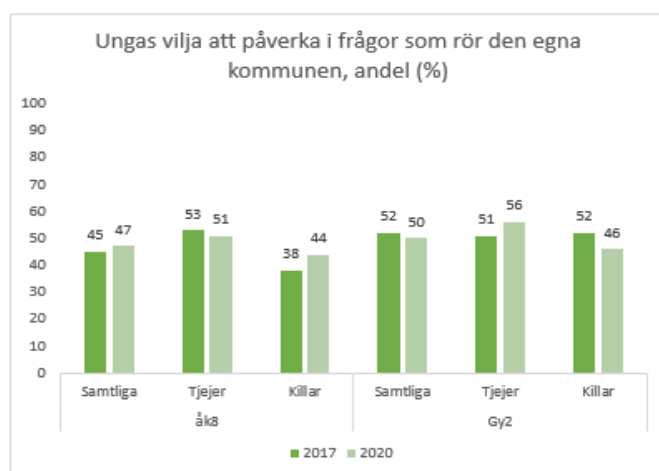
2018 röstade 87 procent av förstagångsväljarna i valet till kommunfullmäktige i Härryda kommun. I jämförelse med andelen förstagångsväljare som röstade i valet till kommunfullmäktige i andra kommuner runt om i landet ligger Härryda något högre än snittet.

Källa: SCB. Andelen förstagångsväljare folkbokförda i kommunen som röstade i valet till kommunfullmäktige i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

3.2. Ungas vilja att påverka

Andelen elever i årskurs 8 i Härryda kommun som vill vara med och påverka i frågor som rör den egna kommunen har ökat och var under 2020 något högre än snittet bland de deltagande kommunerna i Göteborgsregionen (47 procent i Härryda jämfört med 44 procent i snitt). Andelen killar i årskurs 8 som vill vara med och påverka har ökat men andelen bland tjejer har minskat något. I årskurs 2 på gymnasiet är tendensen den motsatta. Andelen elever som vill vara med och påverka har i årskurs 2 på gymnasiet i Härryda minskat något. Hos killarna har andelen minskat medan viljan att påverka hos tjejerna istället har ökat.

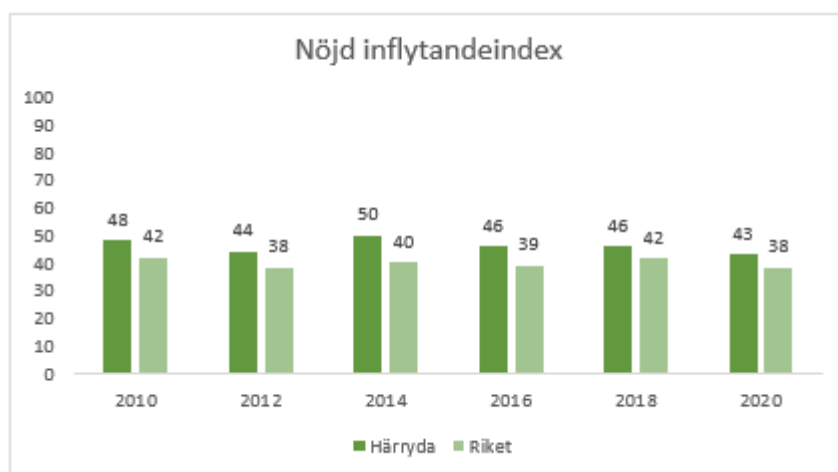

Källa: LUPP. Andel som vill vara med och påverka i frågor som rör den egna kommunen i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet i Härryda kommun.

Luppenkäten undersöker också om ungas självskattade kunskaper om rättigheter i Barnkonventionen. Var fjärde elev i årskurs 8 (25 procent) och knappt var tredje elev i årskurs 2 (30 procent) på gymnasiet känner till vilka rättigheter de har och vad de innebär.

3.3. Möjlighet till inflytande

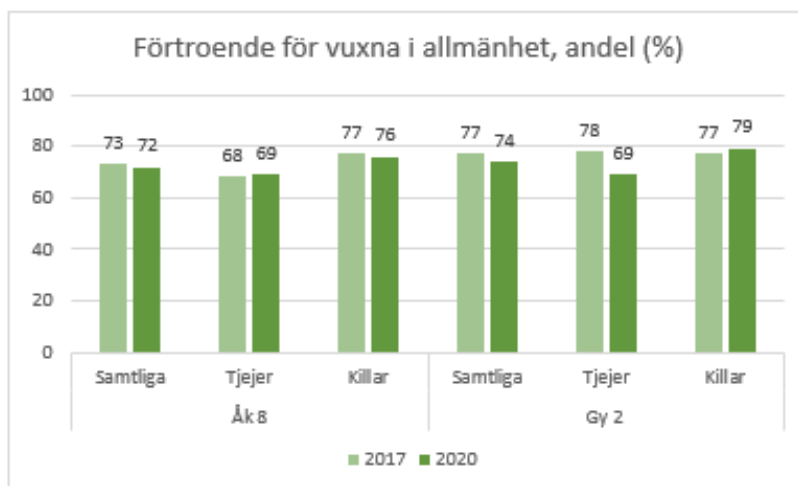
I ett inflytandeindex som undersöker invånarnas syn på möjligheten att påverka politik och kommunens verksamheter ligger Härryda något över snittet i riket. Resultatet har dock minskat något sedan 2014 då kommunen hade det högsta resultatet under mätperioden 2008-2020.

Källa: SCB Medborgarundersökningen. "Nöjd inflytandeindex påverkan" mäter bland annat upplevelsen att påverka politik och kommunens verksamheter i Härryda kommun i jämförelse med snittet i riket.

3.4. Ungas förtroende för vuxna

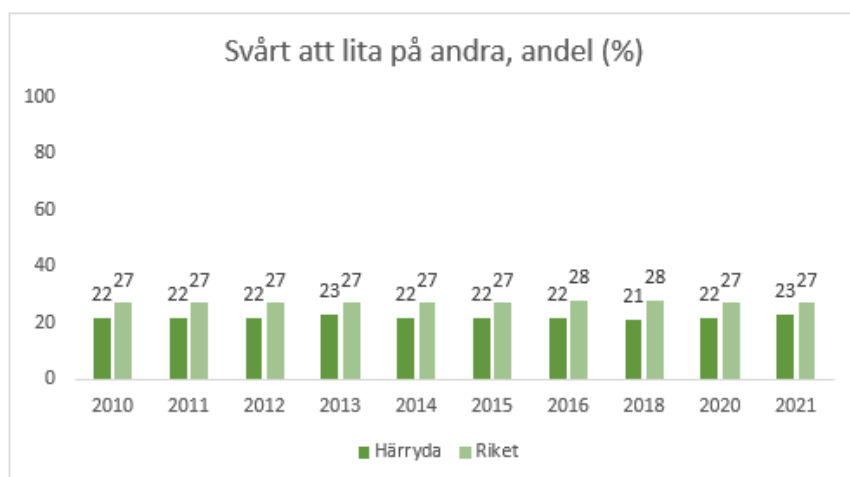
I Härryda kommun är andelen unga med förtroende för vuxna i allmänhet något högre (72 procent) än för övriga kommuner i Göteborgsregionen (71 procent). Förtroendet för vuxna har minskat något, i årskurs 8 från 73 (2017) till 72 procent (2020) och i årskurs 2 på gymnasiet från 77 till 74 procent. Förtroendet för vuxna bland unga skiljer sig åt mellan tjejer och killar samt mellan orter.

Källa: LUPP. Andel som har förtroende för vuxna i allmänhet i årskurs 8 och årkurs 2 på gymnasiet i Härryda kommun.

3.5. Mellanmänsklig tillit

Andelen invånare som upplever att de har svårt att lita på andra människor är lägre i Härryda kommun än snittet i riket. Andelen har legat relativt stabilt under flera år.

Källa: Hälsa på lika villkor. Andelen som upplever att det är svårt att lita på andra människor i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

Andelen män som saknar tillit till andra har ökat från 21 procent (2015) och 24 procent (2018) till 26 procent (2020). Motsvarande resultat för kvinnor har under samma tidsperiod legat still på 18 procent.

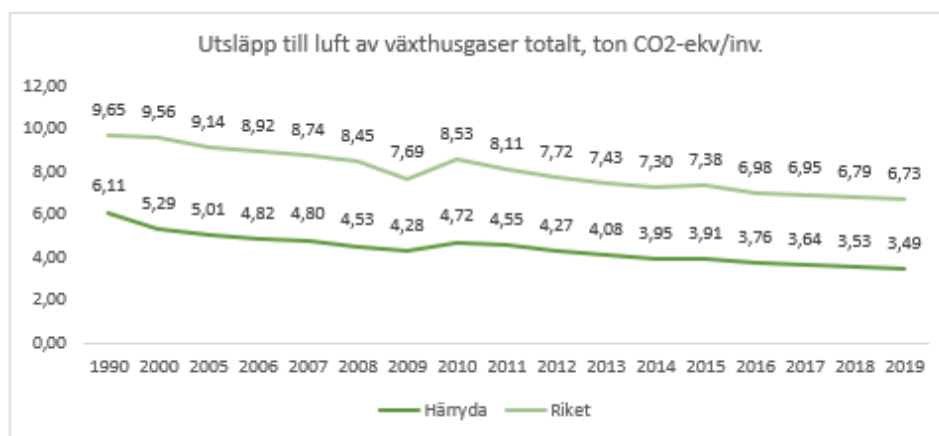
4. Fossilfri kommun 2030

4.1. Utsläpp av växthusgaser

Senaste mätningarna visar att det 2019 släpptes ut cirka 3,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare i kommunen. Detta innefattar de utsläpp som genererats inom kommunens gränser. Utsläppen mäts i ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv) vilket innebär att samtliga utsläpp från alla växthusgaser räknas om till den mängd koldioxidutsläpp som gett motsvarande effekt på den globala uppvärmningen. Utsläppen i Härryda kommun minskar och ligger klart lägre än snittet för landet som är 6,7 ton CO₂-ekv/invånare.

Det är viktigt att notera att grafen nedan inte visar samtliga utsläpp utan bara de utsläpp som sker inom det geografiska territoriet. Det innebär att alla utsläpp som orsakas av konsumtion och därmed ofta sker på andra platser i Sverige eller runt om i världen inte innefattas av dessa siffror. För att få hela bilden måste även de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser räknas in, Naturvårdsverket beräknar dessa till cirka 8 ton per person och år i Sverige.

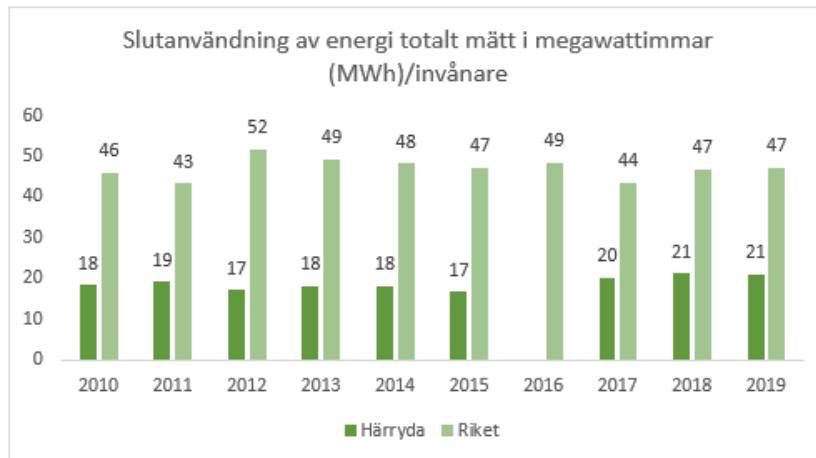
Utsläppen minskar, både i Härryda och landet som helhet men inte tillräckligt fort för att nå 1,5-gradersmålet i enlighet med Parisavtalet. För att göra det behöver de globala utsläppen vara högst 1 ton per person och år till 2050.

Källa: Nationella emissionsdatabasen och SCB. Utsläpp till luft av växthusgaser i ton koldioxidekvivalenter per invånare i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet. Observera att tidslinjen i diagrammet är bruten vilket innebär att den minskning som skett under hela 1990-talet visas från första till andra årtalet.

4.2. Slutanvändning av energi

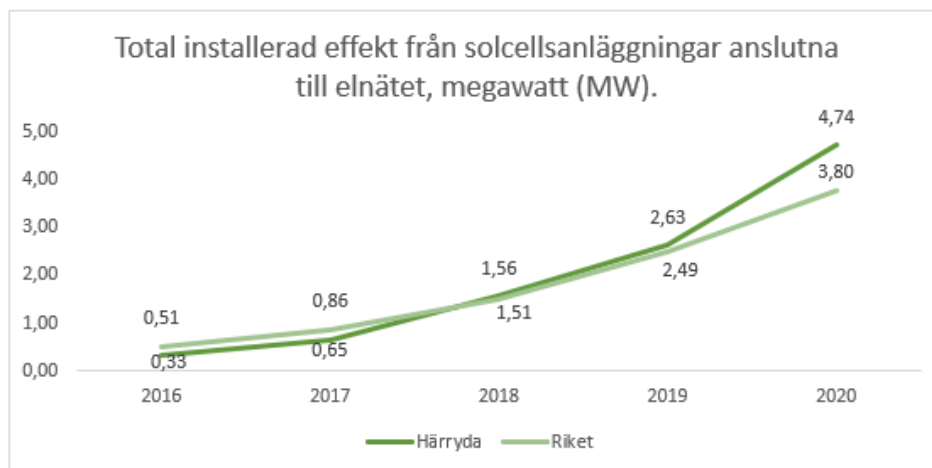
Slutanvändningen av energi i Härryda kommun låg vid senaste mätningen 2019 lägre (28 MWh) än snittet i landet (47 MWh). Det beror bland annat på att kommunen inte har några energikrävande industrier. Energianvändningen totalt i landet har minskat medan den i Härryda har ökat. För 2016 saknas data för Härryda kommun, därav bortfallet i diagrammet nedan.

Källa: Energimyndigheten och SCB. Slutanvändning av energi totalt i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

4.3. Solceller

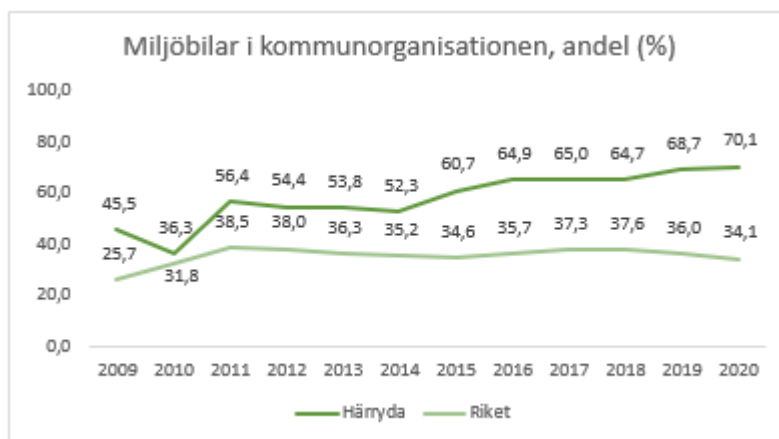
Solcellsanläggningarna ökar i kommunen. Total installerad effekt från solcellsanläggningar i kommunen har gått om snittet i landet och låg 2020 på 4,7 MW.

Källa: Energimyndigheten. Totalt installerad effekt från solcellsanläggningar anslutna till elnätet i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

4.4. Miljöbilar i kommunal verksamhet

Andelen miljöbilar i den kommunala förvaltningen är hög i Härryda kommun. 2020 uppgick den till 70 procent vilket överstiger snittet för riket (34 procent). Siffran avser personbilar och lätta lastbilar inom kommunal förvaltning och kommunala bolag som uppfyller miljöbilskrav enligt förordning. Definitionen har ändrats under aktuell tidsperiod. Från 2018 avses så kallade klimatbonusbilar som släpper ut högst 60 g koldioxid/km eller är gasbilar.

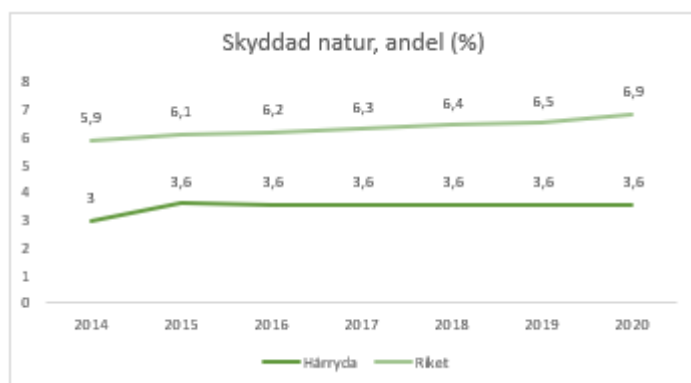

Källa: Miljöfordon Sverige. Andel miljöfordon i kommunorganisationen i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

5. Biologisk mångfald

5.1. Skyddad natur

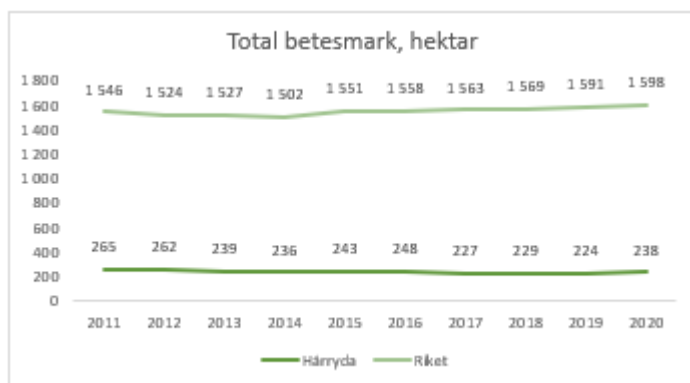
Av kommunens totala yta är andelen skyddad natur 3,6 procent (2020) vilket kan jämföras med riksnittet 6,9 procent. Snittet i riket har ökat lite per år medan andelen skyddad natur i Härryda har legat på samma nivå sedan 2015. Med skyddad natur avses områden inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde eller biotopskyddsområde.

Källa: SCB. Andel skyddad natur av total areal i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

5.2. Betesmark

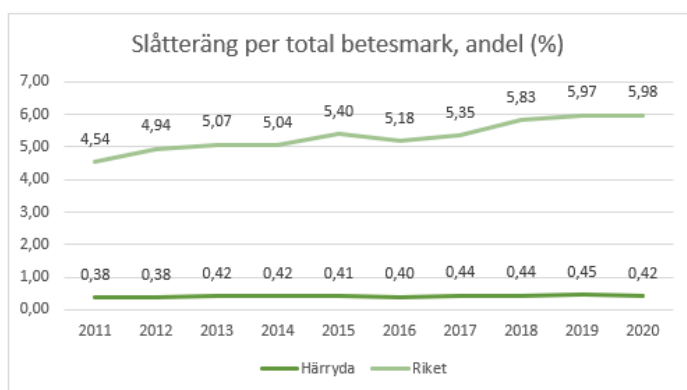
Gamla kulturmarker med betes-, åker- och ängsmark är särskilt viktiga för bevarandet av biologisk mångfald. Under 2020 var den totala ytan betesmark i Härryda kommun 238 hektar (ha). Snittet för riket var vid samma tid 1598 ha.

Källa: Jordbruksverket. Total yta betesmark i Hälaryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

5.3. Slätteräng

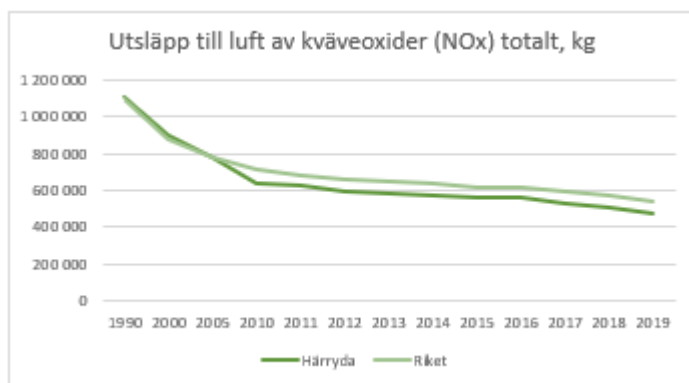
Av de 238 ha betesmark utgörs 0,4 procent av slätteräng. Andelen slätteräng har ökat något år för år bland Sveriges kommuner och snittet ligger på cirka 6 procent av den totala ytan betesmark. I Hälaryda kommun har andelen varit densamma i tio års tid och är bland de lägre i landet.

Källa: Jordbruksverket. Andel av total yta betesmark som utgörs av slätteräng i Hälaryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

5.4. Utsläpp av kväveoxider

Utsläpp av kväveoxider har de senaste 30 åren minskat kraftigt, både nationellt och i Hälaryda kommun. Utsläppen kommer framförallt från transporter på väg. Utsläpp av kväveoxider i luft orsakar både luftvägsproblem hos människor samt övergödning och försurning av skogar, mark och vatten. Utsläppen i Hälaryda kommun (472 ton) ligger något under snittet för riket (546 ton).

Källa: Nationella emissionsdatabasen. Total mängd utsläpp av kväveoxider (NOx) i Härryda kommun jämfört med medel för samtliga kommuner i landet.

6. Om källorna

Nedan följer kort information om de enkätundersökningar som data i sammanställningen hämtas från.

- **Hälsa på lika villkor:** Genomförs vartannat år av Folkhälsomyndigheten och vissa år görs fördjupningar av Västra Götalandsregionen. Enkäten går ut till invånare i hela landet i åldrarna 16-84 år.
- **Lokal uppföljning av ungdomspolitiken (LUPP):** Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, står bakom undersökningen som genomförs var tredje år i Härryda. Enkäten besvaras av elever i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet. 2020 deltog nio kommuner i Göteborgsregionen.
- **Medborgarundersökningen:** Genomförs av Statistiska Centralbyrån (SCB) var tredje år. Enkäten går ut till invånare i hela landet i åldrarna 18-84 år.

Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA) ansvarar för www.kolada.se där det finns sammanställningar av fler indikatorer för Härryda kommun med koppling till [Agenda 2030](#) och särskild fördjupning kring [miljö och klimat](#).